

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 2

The 2nd STOU Graduate Research Conference

การส่งเสริมเกษตรในโรงเรียนชุมชนบ้านท่าสองยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตากเขต 2

Agricultural Extension in Ban Tha Song Yang Community School under Tak Primary School Educational Service Area 2

ศิริกาญจน์ อะนันเอื้อ (Sirakan Anunaue)* จินดา ขลิบทอง (Jinda Khlibtong)**

บำเพ็ญ เขียวหวาน (Bumpen Keowan)***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมเกษตรในโรงเรียนชุมชนบ้านท่าสองยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตากเขต 2 ดังนี้ (1) ความสนใจของนักเรียน ต่ออาชีพการเกษตร (2) ความต้องการความรู้และทักษะในการทำการเกษตร (3)การดำเนินกิจกรรมการเกษตรตามความต้องการของนักเรียน (4) ความรู้ ความพึงพอใจ ปัญหาและข้อเสนอแนะของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมอาชีพการเกษตร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยเลือกแบบเจาะจง นักเรียนที่เลือกเรียนในกิจกรรมชุมนุมส่งเสริมอาชีพเกษตร จำนวน 78 คน เครื่องมือที่ใช้เป็น แบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบ และแบบสังเกต วิเคราะห์ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วย Paired t-test

ผลการวิจัยพบว่า 1)นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 15-17 ปี อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกร นักเรียนเคยทำเกษตรมาก่อนและมีความสนใจที่จะทำการเกษตร 2) กิจกรรมที่นักเรียนสนใจคือ การปลูกผัก การทำปุ๋ยอินทรีย์ การเพาะเห็ด การขยายพันธุ์พืชและการเพาะถั่วงอก ส่วนการ 3) ดำเนินกิจกรรมการเกษตรตามความต้องการของนักเรียน มีขั้นตอนดังนี้ (1) การเลือกกลุ่มเป้าหมาย (2) การชี้แจงวัตถุประสงค์ (3)กำหนดแผนการดำเนินงาน (4) ความคาดหวังจากการวิจัยกับกลุ่ม (5) การดำเนินกิจกรรมตามแผนที่วางไว้ (6) ผลการดำเนินงาน จากการรายงานของนักเรียน การปฏิบัติกิจกรรมทำให้ตนเองเกิดความเข้าใจการเกษตรมากขึ้น รู้จักการทำงานร่วมกับคนอื่น ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ จากการสังเกตของผู้วิจัย นักเรียนมีความสุข สนุกสนานต่อการทำกิจกรรม 4) นักเรียนมีคะแนนก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และนักเรียนมีความพึงพอใจที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมอาชีพการเกษตรในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาอุปสรรคที่พบคือ บางกลุ่มยังขาดการจัดการภายในกลุ่ม สมาชิกขาดความรับผิดชอบ จึงเสนอแนะให้มีการประสานงานกันภายในกลุ่มมากขึ้น และมีมาตรการบังคับนักเรียนที่ไม่มาทำงาน

คำสำคัญ การส่งเสริมเกษตร โรงเรียนชุมชนบ้านท่าสองยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากตากเขต 2

* นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช sirakankungnang@gmail.com

** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช arkjin@hotmail.com

*** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช bumpen.keo@stou.co.th

Abstract

The objectives of this study were (1) to study the interest in agricultural career of students who participated in agriculture extension activities in Ban Tha Song Yang School under the Office of Elementary District in Tak Province, Region 2; (2) to study their need for knowledge and skill in doing farming; (3) to study their agricultural extension activities according to their need; and (4) to study their knowledge, satisfaction, problems, and suggestions on the agricultural extension activities.

The population in this study were students in Ban Tha Song Yang School, from Prathom Suksa 5 (higher primary level) to Matthayom Suksa 3 (lower secondary level), who participated in agricultural extension club in their school. The samples were selected by using purposive random sampling methodology, 78 persons altogether. The instrument used to collect the data was an interview form, a quiz form, and an observation form. The statistical methodology used to analyze the data by instant computer programs were frequency, percentage, mean, standard deviation, and Paired t-test analysis.

The findings of this study were as follows: 1) Most of the studied students were female, with average age at 15-17 years. They were studying in Matthayom Suksa 3 (lower secondary level). Their parents' occupation was a farmer. The studied students used to do farming, 2) and they were interested in doing farming. Activities which they were interested in were vegetable raising, producing organic fertilizer, growing mushrooms, extending plant tribes, and growing beansprouts. 3) The stages of agricultural extension activities according to the students' need were as follows: (1) Selecting the target groups; (2) explaining the objectives of the activities; (3) determining the operation plan, (4) the expectation from researching with their group; (5) the operations according to the plan; and (6) the result. Considering the students' reports, it was found that the practices in the activities made them understand how to do farming more, know how to cooperate with other people, and utilize their free time. The students looked happy and enjoyed the activities they were doing. 4) Their marks received before and after participating in the activities were different at .05 statistical significance. The students were satisfied with their participation in the agricultural extension activities in their school at much level. Considering their problems on the agricultural extension activities, it was found that some groups had no management within groups, some members of some groups lacked responsibility. They suggested that there should have been the cooperation within groups more, and there should have been measures to control the students who did not carry out their duties.

Keywords: Agricultural extension, Community school, Office of Primary School Educational, Tak Province

บทนำ

งานเกษตรเป็นงานที่สำคัญงานหนึ่งในกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี มีทักษะการทำงาน ทักษะการจัดการ สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการทำงานอย่างถูกต้องเหมาะสม คำนึงและมีคุณธรรม สร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใหม่ สามารถทำงานเป็นหมู่คณะ มีนิสัยรักการทำงาน เห็นคุณค่าและมีเจตคติที่มีต่องาน ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมพื้นฐาน ได้แก่ ความขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด และอดทน อันจะนำไปสู่การให้ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือตนเอง และพึ่งตนเอง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จะเห็นได้ว่าการเกษตรถือเป็นอาชีพที่มีความสำคัญต่อสังคมไทยเป็นอย่างมาก ฉะนั้นต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสังคม คือ การศึกษาด้านการเกษตร และในการเรียนการสอนเกษตรจำเป็นต้องให้เด็กเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริงเพื่อที่จะทำให้เด็กเกิดความรู้ ทักษะและประสบการณ์ สามารถนำไปใช้ประโยชน์หรือการประกอบอาชีพการเกษตรต่อไป แต่ในปัจจุบันการเรียนการสอนวิชาเกษตรในระบบการส่งเสริมเกษตรในโรงเรียนยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรอันเนื่องมาจากปัญหาต่างๆ ที่สำคัญ คือ ผู้เรียนส่วนใหญ่ มีค่านิยมและทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาชีพเกษตรกรรม ถือว่าเป็นงานที่หนัก จึงไม่ค่อยสนใจต่อการเรียน แม้ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตร แต่ผู้ปกครองยังไม่นิยมให้บุตรหลานเรียนเกษตร เนื่องจากเห็นว่า ต้องใช้แรงกายในการทำงาน มีรายได้ไม่แน่นอน และเป็นอาชีพที่ต่ำต้อยไม่มีเกียรติในสังคม ผู้เรียนเลือกเรียน เพราะต้องการจบหลักสูตร วิชาสาระการเรียนรู้เพิ่มที่โรงเรียนกำหนดให้นักเรียนเลือกเรียนมีจำกัด ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้และทักษะทางวิชาชีพเกษตรกรรมน้อย นักเรียนไม่สามารถนำเอาความรู้วิชาชีพเกษตรกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความรู้สึกลึกซึ้งของผู้เรียนที่ไม่อยากเรียนวิชาเกษตร เพราะเกิดความเบื่อหน่าย ซึ่งผู้วิจัยได้พยายามคิดหากระบวนการให้ผู้เรียน เรียนแล้วเกิดความสุข รักในอาชีพเกษตรกรรม ไม่คิดว่าเป็นอาชีพต้อยต่ำ ซึ่งการจัดกิจกรรมให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ต้องให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม และตรงตามความต้องการของผู้เรียน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อเป็นแนวทางการมีส่วนร่วมของนักเรียนในกิจกรรมส่งเสริมเกษตร ดังนั้นการทบทวนนิพนธ์นี้ จึงต้องการศึกษาว่า นักเรียนมีความต้องการและความสนใจในการเกษตรเรื่องอะไร ถ้าให้ทดลองปฏิบัติแล้ว จะเกิดแรงกระตุ้น และมีความพึงพอใจในกิจกรรมอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสนใจของนักเรียน ต่ออาชีพการเกษตร
2. เพื่อศึกษาความต้องการความรู้และทักษะในการทำการเกษตรของนักเรียน
3. เพื่อศึกษาการดำเนินกิจกรรมการเกษตรตามความต้องการของนักเรียน
4. เพื่อศึกษาความรู้ ความพึงพอใจ ปัญหาและข้อเสนอแนะของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมอาชีพการเกษตรในโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประชากรที่ศึกษาคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ต้องเลือกเรียนกิจกรรมชุมนุมคนละ 1 ชุมนุม จากชุมนุมส่งเสริมอาชีพ 14 ชุมนุม จำนวน 420 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive) นักเรียนที่เลือกเรียน ในกิจกรรมชุมนุมส่งเสริมอาชีพเกษตร ทำการสัมภาษณ์ถึงความต้องการและความสนใจ ที่จะเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริม อาชีพเกษตรกรรม จำนวน 78 คน เครื่องมือที่ใช้ใน

การวิจัยประกอบด้วย (1) แบบสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์นักเรียนก่อน ร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับความสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมเกษตรและ ความต้องการความรู้และทักษะในการทำกิจกรรมเกษตร (2) แบบทดสอบ ทดสอบความรู้และทักษะการทำเกษตร (3) การสังเกต โดยสังเกตการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมเกษตรของนักเรียน (4) แบบสัมภาษณ์ ความพึงพอใจจากการเข้าร่วมกิจกรรมของ นักเรียน สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ Paired t-test ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสังเกต นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการอธิบายประกอบเรียบเรียง

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนที่มีความสนใจต่ออาชีพการเกษตร กลุ่มตัวอย่างส่วนมาก (ร้อยละ 55.1) เป็นเพศหญิง ร้อยละ 44.9 มีอายุระหว่าง 15-17 ปี และร้อยละ 52.6 อยู่ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านภูมิหลังของนักเรียน ร้อยละ 53.8 ผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม ร้อยละ 80.8 นักเรียนเคยทำเกษตร และนักเรียนทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) มีความสนใจที่จะทำการเกษตร

2. ความรู้และทักษะการทำเกษตร เรื่อง ที่กลุ่มตัวอย่าง สนใจมากที่สุด ร้อยละ 32.1 คือการปลูกผัก รองลงมา ร้อยละ 19.2 การเพาะเห็ดและการเพาะถั่วงอก ร้อยละ 15.4 สนใจการทำปุ๋ยอินทรีย์ และร้อยละ 14.1 มีความสนใจการขยายพันธุ์พืช

3. การดำเนินกิจกรรม จากการรายงานของนักเรียน ผู้วิจัยได้ประมวลสรุปจากสิ่งที่นักเรียนได้ แสดงความคิดเห็นพบว่า การปฏิบัติกิจกรรมนี้ ทำให้ตนเองเกิดความเข้าใจการเกษตรมากขึ้น ซึ่งการทำเกษตรนั้นยากลำบากเพียงใดกว่าจะได้เงินมา รู้จักการทำงานร่วมกับคนอื่นทั้งภายในและนอกกลุ่ม ฝึกความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมาย สามารถใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ สร้างเสริมรายได้ระหว่างเรียน ทำให้รู้จักวางแผนในการทำงานแล้วปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ได้เทคนิควิธีการจัดการผลผลิตอย่างไรให้มีคุณภาพ สามารถวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อหาสาเหตุและดำเนินการแก้ไขโดยปรึกษาหารือกันภายในกลุ่ม สนุกสนานกับการทำงาน ได้มีส่วนร่วมในการร่วมคิดร่วมทำอย่างเต็มที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เกิดความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการทำกิจกรรม และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาตนเองให้เกิดความรู้ที่แท้จริง พร้อมนำไปประกอบอาชีพในอนาคตได้

จากการสังเกตของผู้วิจัย จากการปฏิบัติงานของนักเรียนทั้ง 5 กิจกรรม ได้แก่ การปลูกผัก การทำปุ๋ยอินทรีย์ การเพาะเห็ด การขยายพันธุ์พืช และการเพาะถั่วงอก ทุกกิจกรรมนักเรียนได้คัดเลือกประธาน รองประธาน เลขานุการ และเหรัญญิก เพื่อเป็นคณะทำงาน นักเรียนได้ปรึกษาหารือว่าจะทำอะไรบ้าง จากนั้นไปค้นคว้าเอกสาร จากอินเทอร์เน็ต จากห้องสมุด และได้ปรึกษากับผู้วิจัยถึงการจัดทำแผนปฏิบัติโครงการ แล้วนำเสนอกิจกรรม และได้ดำเนินการปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ ในระหว่างทำกิจกรรมนั้นทุกกิจกรรม มีการจดบันทึกการปฏิบัติงาน และสรุปผล ซึ่งกลุ่มที่ได้ดำเนินกิจกรรมก่อนคือ กลุ่มการขยายพันธุ์พืช ส่วนกลุ่มที่เริ่มกิจกรรมล่าช้าสุดคือกลุ่มเพาะถั่วงอก และกลุ่มกิจกรรมการเพาะเห็ด ถือว่าประสบความสำเร็จมากกว่ากลุ่มอื่น เนื่องจากมีปัญหาและอุปสรรคน้อยกว่าทุกกลุ่ม เพราะมีการจัดการภายในกลุ่มดี สมาชิกมีความรับผิดชอบ จัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย และมีผลผลิตออกจำหน่ายอย่างต่อเนื่อง ส่วนกิจกรรมอื่นๆมีปัญหาและอุปสรรคคล้ายกันคือ เรื่องการจัดการภายในกลุ่มที่สมาชิกบางคนขาดความรับผิดชอบ ซึ่งคณะทำงานของกลุ่ม คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แก้ปัญหาโดยการรับอาสาทำเอง แต่โดยรวมแล้ว ถือว่าประสบความสำเร็จตามที่ได้วางแผนไว้ เพราะผู้วิจัยสังเกตได้นักเรียนมีความสุข สนุกสนานต่อการทำกิจกรรม

4. ความรู้ ความพึงพอใจปัญหาและข้อเสนอแนะของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมอาชีพการเกษตรในโรงเรียน

4.1 ความรู้ที่ได้ก่อนทำกิจกรรมและหลังทำกิจกรรม พบว่าความรู้ที่ได้รับของทั้ง 5 กิจกรรม นักเรียนมีคะแนนทดสอบความรู้ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม มีความแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังทำกิจกรรมสูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนทำกิจกรรม

4.2 ความพึงพอใจของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม หลังจากนักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ การเกษตรในโรงเรียนแล้ว พบว่านักเรียนมีความคิดเห็น ตรงกันว่าตนเองมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก คือ นักเรียนมีความพึงพอใจจากการที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประกอบอาชีพได้ จากการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้ถือว่าการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ นักเรียนมีความรู้และทักษะในเรื่องการเกษตรเพิ่มขึ้น นักเรียนมีความพึงพอใจกับผลผลิตของกลุ่ม นักเรียนพึงพอใจที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกขั้นตอน และนักเรียนมีความพึงพอใจในเรื่องความสามัคคีในกลุ่ม ส่วนข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจว่าตนเองได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง คือ นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย และจากการทำกิจกรรมนักเรียนสามารถถ่ายทอดความรู้แก่บุคคลอื่นได้

4.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการทำกิจกรรม พบว่ากลุ่มยังขาดการจัดการภายในกลุ่ม ผู้เข้าร่วมกิจกรรมยังขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ตนเองรับผิดชอบ และข้อเสนอแนะในกิจกรรมนี้ คือ ควรประสานงานกันภายในกลุ่มมากขึ้น ให้มีมาตรการบังคับนักเรียนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม หากจัดกิจกรรมในระดับชั้นเดียวกันจะดีมาก จะทำให้นักเรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมพร้อมกัน อยากให้ช่วยแนะนำขั้นตอนการเก็บผลผลิตกับนักเรียนบางคนที่ยาตักทะลุ ผู้วิจัยควรจัดให้มีการสรุปผลการปฏิบัติกิจกรรมเป็นระยะๆเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

พบว่านักเรียนที่เข้าร่วมวิจัยส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 15-17 ปีกำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านภูมิหลังของนักเรียนอาชีพของผู้ปกครองนักเรียน ส่วนมาก ประกอบอาชีพเกษตรกรนักเรียนส่วนใหญ่ยังคงทำเกษตร และนักเรียนทั้งหมด มีความสนใจที่จะทำการเกษตร ซึ่งใกล้เคียงกับแนวคิดของอรรถ ฤกษ์คำและคณะ(2542:13) ได้กล่าวว่าการที่จะพัฒนาการเรียนการสอนวิชาเกษตร โดยเน้นการเรียนให้เด็กเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ นั้น น่าจะเป็นทางเลือกที่จะทำให้เด็กเห็นความสำคัญของอาชีพการเกษตรที่มีต่อความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้นี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ลักษณะสำคัญนี้ จะช่วยให้เราเข้าใจเรื่องการเรียนรู้ได้มากขึ้น ความต้องการความรู้และทักษะในการทำเกษตรของนักเรียน เรื่องที่นักเรียนสนใจมากที่สุด คือการปลูกผัก รองลงมา การเพาะเห็ดและการเพาะถั่วงอก การทำปุ๋ยอินทรีย์ และมีความสนใจเรื่องการขยายพันธุ์พืช ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กลิ่น สระทองเนียม(2553:4)การดำเนินกิจกรรมการเกษตรในโรงเรียนควรปฏิบัติที่หลากหลายทั้งการปลูกพืช เช่น การปลูกพืชผัก การเพาะเห็ด และเลี้ยงสัตว์ ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามสภาพบริบทของพื้นที่ และกิริติวัฒน์ อักเส (2543: 70-71) ได้ศึกษาการดำเนินงานตามโครงการเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านห้วยชัน พบว่าสภาพการดำเนินงานโครงการเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย โครงการกิจกรรมสหกรณ์ โครงการเกษตร ประกอบด้วย การเลี้ยงไก่ไข่ การเลี้ยงไก่เนื้อ การเลี้ยงปลา การเลี้ยงกบ การเลี้ยงหอยขม การเพาะเห็ดผลการดำเนินกิจกรรมจากการรายงานของนักเรียน ผู้วิจัยได้ประมวลสรุปจากสิ่งที่นักเรียนได้ แสดงความคิดเห็นพบว่า จากการปฏิบัติกิจกรรมนี้ ทำให้ตนเองเกิดความเข้าใจการเกษตรมากขึ้น รู้จักการทำงานร่วมกับคนอื่นทั้งภายในและนอกกลุ่ม สนุกสนานกับการทำงาน ฝึกความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมาย สามารถใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ สร้างเสริมรายได้ระหว่าง

เรียน ทำให้รู้จักวางแผนในการทำงานแล้วปฏิบัติตามแผนที่วางไว้มากขึ้น ได้เทคนิควิธีการจัดการผลผลิตอย่างไรให้มีคุณภาพ สามารถวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อหาสาเหตุ และดำเนินการแก้ไขโดยปรึกษาหารือกันภายในกลุ่ม และได้มีส่วนในการร่วมคิด ร่วมทำอย่างเต็มที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เกิดความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการทำกิจกรรม และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาตนเองให้เกิดความรู้ที่แท้จริง พร้อมนำไปประกอบอาชีพในอนาคตได้ สอดคล้องกับสุรางคณา อนุกุลประเสริฐ (2548 : 60) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อกลุ่มเพื่อน รู้สึกสนุกสนานกับการเรียน ทำงานอย่างเป็นระบบ นำประโยชน์จากสิ่งที่เรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิต และจากการสังเกตของผู้วิจัย จากการสังเกตของผู้วิจัยเห็นว่า ทุกกลุ่มประสบความสำเร็จ แต่ยังขาดการจัดการที่ดีภายในกลุ่ม เพราะสมาชิกกลุ่มยังขาดความรับผิดชอบ แต่กลุ่มเพาะเห็ดถือว่าที่ประสบความสำเร็จมากที่สุด เนื่องจากมีการจัดการภายในกลุ่มดี และปฏิบัติตามแผนงานที่วางไว้ทุกขั้นตอน เพราะสมาชิกมีความตั้งใจ มีเจตนาที่ดีในการทำงาน ยอมรับในอุปสรรคเป้าหมายและความคาดหวัง ซึ่งกลุ่มสร้างขึ้นร่วมกัน มีทักษะในการทำงาน เชื่อมมั่นในความสามารถของเพื่อนสมาชิกด้วยกัน ยอมรับฟังเหตุผลของกันและกัน ทุกคนมีอิสระเสรีในการแสดงความรู้สึกและแนวคิดที่จะแก้ปัญหาาร่วมกัน ให้ความร่วมมือประสานงานกันเป็นอย่างดีในการทำงาน ผลัดกันเป็นผู้นำและผู้ตามมีการกระตุ้น เพื่อความสำเร็จตามเป้าหมายของกลุ่ม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความไว้วางใจกัน วิจารณ์เป็นไปอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมา ยอมรับในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล ยึดมั่นในเรื่องความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันมิใช่เป็นการแข่งขันกัน รู้จักบทบาทตนเอง และสมาชิกอื่นในกลุ่ม แสดงให้เห็นว่า กลุ่มเห็ดทำกิจกรรมประสบผลสำเร็จ เพราะทำงานแบบเป็นทีมซึ่งสอดคล้องกับ วรพัฒน์ วงศ์ปิติ (2541 : 58) ได้กล่าวไว้ว่า การร่วมมือของทุกคนที่อยู่ในทีมงานนั้นเป็นกุญแจสำคัญของความสำเร็จที่เกิดขึ้น

ความรู้ ความพึงพอใจ ปัญหาและข้อเสนอแนะ ของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมอาชีพการเกษตรในโรงเรียน พบว่าความรู้ที่ได้รับของทุกกลุ่มกิจกรรม คะแนนก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม มีความแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังทำกิจกรรมสูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนทำกิจกรรม แสดงให้เห็นว่าหลังจากที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมแล้วนักเรียนมีความรู้ในเรื่องที่ตนเองสนใจมากขึ้น เนื่องมาจากการได้ค้นคว้า และได้ลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งการลงมือปฏิบัติจริงช่วยให้ผู้เรียนสามารถถ่ายโอนประสบการณ์จากการเรียนรู้ไปสู่สถานการณ์ใหม่ ได้ดีกว่าการใช้ความรู้เพื่อทดสอบผลของการสอนทั่วไป และพบว่านักเรียนมีความคิดเห็นตรงกันว่า ตนเองมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของทองคำ วงศ์คม (2545: 57) พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการร่วมทำกิจกรรมทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ เมื่อจบการเรียนการสอนวิชาเกษตรแล้วนำไปประกอบอาชีพได้ มีความสุขในการเรียนการสอน มีความภาคภูมิใจที่ได้เรียนวิชาเกษตรโดยมีนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ส่วนปัญหาและข้อเสนอแนะ กลุ่มยังขาดการจัดการภายในกลุ่ม ผู้เข้าร่วมกิจกรรมยังขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ตนเองรับผิดชอบ ใกล้เคียงกับ สุรางคณา อนุกุลประเสริฐ (2548 : 60) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม ซึ่งจากการสังเกตของผู้วิจัยเห็นว่า นักเรียนหญิงจะมีความรับผิดชอบดีกว่านักเรียนชาย ความตั้งใจในการทำงานขึ้นอยู่กับตัวบุคคล และข้อเสนอแนะในกิจกรรมนี้ คือ ควรประสานงานกันภายในกลุ่มมากขึ้น ให้มีมาตรการการบังคับนักเรียนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม หากจัดกิจกรรมในระดับชั้นเดียวกันจะดีมาก จะทำให้นักเรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมพร้อมกัน อยากให้ช่วยแนะนำขั้นตอนการเก็บผลผลิตกับนักเรียนบางคนที่ยังขาดทักษะ ผู้วิจัยควรจัดให้มีการสรุปผลการปฏิบัติกิจกรรมเป็นระยะๆเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาการดำเนินการกิจกรรมส่งเสริมเกษตรในโรงเรียนชุมชนบ้านท่าสองยาง มีข้อพิจารณานำมาเสนอแนะ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1) หน่วยงานของรัฐ หรือหน่วยงานที่สนับสนุน โดยเฉพาะกรมส่งเสริมการเกษตร ที่เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการส่งเสริมความรู้การเกษตร ควรมีการจัดอบรมให้กับครูในรูปแบบของนักส่งเสริมเกษตร อย่างสม่ำเสมอให้มีความพร้อมและมั่นใจ เพื่อที่จะสามารถถ่ายทอดความรู้ได้ตรงเป้าหมาย

2) การคัดเลือกนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ต้องเกิดจากความความสมัครใจ มีความพร้อมในการที่จะเรียนรู้ร่วมกันอย่างแท้จริง เพราะการจัดกิจกรรมส่งเสริมเกษตรในโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม นั้น นักเรียนต้องเข้ามาร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติกิจกรรม โดยครูมีบทบาทในการให้คำปรึกษาในการดำเนินการกิจกรรม ดังนั้นนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมต้องเกิดจากการสมัครใจอย่างแท้จริง จึงจะทำให้กิจกรรมส่งเสริมเกษตรในโรงเรียนประสบผลสำเร็จได้

3) หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ควรให้การสนับสนุนกิจกรรมการส่งเสริมเกษตรในโรงเรียน ทั้งในเรื่องของการจัดสรรงบประมาณสนับสนุน วัสดุอุปกรณ์ สื่อ หรืออำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ พาไปศึกษาดูงานการทำเกษตรในรูปแบบเชิงการค้า หรือการทำกิจกรรมเกษตรที่ประสบความสำเร็จ จะทำให้เกิดความชัดเจนและเกิดแรงจูงใจในอาชีพเกษตรมากขึ้น

4) หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้โรงเรียนเห็นถึงประโยชน์จากการดำเนินการกิจกรรมส่งเสริมเกษตร เพราะผลผลิตที่ได้นำไปประกอบอาหารกลางวัน และช่วยปลูกฝังการมีนิสัยรักการทำงาน มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพเกษตรที่สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นและประเทศไทยที่มีความพร้อมทรัพยากรด้านการทำกิจกรรม ด้วยมีความอุดมสมบูรณ์ จนได้ขึ้นชื่อว่าเป็น อุ้งข้าว อุ้งน้ำของโลก

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมเกษตรในโรงเรียนชุมชนบ้านท่าสองยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1) ควรศึกษาการส่งเสริมเกษตรในโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาอื่นให้กว้างมากขึ้น โดยมีการวิจัยขยายผลไปในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ เพื่อให้ทราบถึงกิจกรรมส่งเสริมเกษตรในโรงเรียน

2) ควรศึกษาเกี่ยวกับ ความรู้ ทักษะคิ ของนักเรียนต่อการทำกิจกรรมส่งเสริมเกษตรในโรงเรียน เป็นอย่างไร เพื่อที่จะได้รับทราบข้อมูล และนำไปปรับปรุงการส่งเสริมเกษตรในโรงเรียนอื่นๆต่อไป

3) ควรศึกษาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกษตรของนักเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา

4) ควรศึกษาในด้านปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับของนักเรียนในการดำเนินการกิจกรรมการส่งเสริมเกษตรในโรงเรียน เพื่อที่จะทราบว่า ในการทำกิจกรรมนักเรียนยอมรับเทคโนโลยี และนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันมากน้อยเพียงใด

เอกสารอ้างอิง

กิริติวัฒน์ อักเส (2543) “ การดำเนินงานตามโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านห้วยชัน” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 2

The 2nd STOU Graduate Research Conference

กลิ่น สระทองเนียม (2553, 23 พฤศจิกายน) “โรงเรียนเกษตร” เติบโต (กรอบข่าย) ขึ้นในวันที่ 28 กรกฎาคม 2554 จาก

www.google.com

ทองคำ วงศ์คม (2545) “การเรียนการสอนวิชาเกษตรตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนพร้าววิทยาคม อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่” การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา ส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ประสิทธิ์ ทองอุ่น และคณะ (2542) พฤติกรรมมนุษย์ กับการพัฒนาคน กรุงเทพมหานคร เชิร์ดเวฟเอดดูเคชั่น

วรพัฒน์ วงศ์ปิติ (2541) “Team-Work” วารสารบิซเนสคอมพิวเตอร์ 10(113): 58-98

สุรางคณา อนุกุลประเสริฐ (2548) “การมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิชาเกษตรกรรม โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่” การค้นคว้าแบบอิสระวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

อรทัย มูลคำ และคณะ (2542) การบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร ทีพีพริน